

9. Обратите внимание на трудные места и незнакомые слова в тексте и постарайтесь установить, имели ли они принципиальное значение.

Чтение, ориентированное на страну изучаемого языка, способствует созданию условий не только для активизации познавательной деятельности, но и для воспитания чувства уважения к чужой культуре. Удовлетворение познавательного интереса вызывает и развивает положительные интеллектуальные чувства.

Именно поэтому необходим подбор таких аутентичных материалов, которые знакомят с реалиями страны изучаемого языка, приобщают к культурным ценностям других народов и расширяют тем самым область лингвосоциокультурной компетенции студентов. Практика показывает, что работа над аутентичными текстами не только положительно воздействует на эмоциональную сферу личности студента, но и решает сугубо прагматические задачи: ведёт к активизации и обогащению словарного запаса, расширяет социокультурный компонент их иноязычной речевой компетентности, интенсифицирует процесс освоения иностранного языка за счёт подключения дополнительной мотивации.

Список использованных источников

1. Вайсбург М. Л. Методы обучения. Выбор за вами. *ИЯШ*. 2000. № 2. С. 29–34.
2. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранному языку. Москва: АРКТИ-Глосса, 2000. 165 с.
3. Evans, V. "Successful Writing" (2008), *Express Publishing*, 178 p

Конотон Олена Сергіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов і методики їх викладання Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, докторант Київського національного лінгвістичного університету

СТРАТЕГІЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасних вимогах до іншомовної підготовки студентів освітнього ступеня «бакалавр» немовних закладів вищої освіти (ЗВО) зростає роль уміння здобувати інформацію з різних джерел, засвоювати, поповнювати та оцінювати її, застосовувати різні способи пізнавальної і творчої діяльності [3, с. 5]; міжнародні документи Ради Європи

з мовної політики і освіти — Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (ЗЄР) (2003) [1] та Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors (CEFR) (2018) [5] визначають навчально-стратегічну компетентність (НСтК) пріоритетним напрямком освіти. Також у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, прийняття якої зумовлено необхідністю підвищення якості освіти, вказано, що одним із першочергових завдань «є виховання людини інноваційного типу мислення», орієнтованого на майбутнє [2, с. 2]. Таким типом мислення, на нашу думку, і є стратегічне мислення. Отже, проблема формування НСтК і відповідно стратегічного мислення у сучасних студентів немовних ЗВО є вкрай актуальною і важливою.

Вивчення й аналіз ключових документів Ради Європи з мовної політики ЗЄР (2003) та CEFR (2018) засвідчив актуальність і важливість формування НСтК у студентів під час формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК). Порівняння ЗЄР (2003) та CEFR (2018) показало значну трансформацію у трактуванні понять «стратегія», деталізацію вже наявних дескрипторів та появу у CEFR (2018) нових дескрипторів щодо оцінювання НСтК. На особливу увагу заслуговує той факт, що автори CEFR (2018) відмічають, що будь-яка комунікативна мовленнєва діяльність тісно пов'язана з реалізацією відповідних комунікативних стратегій, а будь-яка ІКК базується на певних стратегіях. НСтК дуже тісно і завжди переплітається з іншими компетентностями ІКК, вона не є окремим компонентом і не може бути відокремлена від інших компетентностей [5, с. 130], саме тому вона є вкрай важливою.

Отже, щоб виконувати комунікативні завдання, користувачі повинні брати участь у комунікативних мовленнєвих видах діяльності та оперувати комунікативними стратегіями. Відповідно до ЗЄР (2003) стратегія є певним чином організована, цілеспрямована та керована лінія поведінки, обрана індивідом для виконання завдання, яке він/вона ставить собі сам/сама, або з яким він/вона стикається [1, с. 25], а стратегії — це мовленнєві засоби, які користувач мовою застосовує для мобілізації та балансу своїх ресурсів, активізації вмінь та навичок для того, щоб задовольнити комунікативні потреби у певному контексті та успішно виконати поставлене завдання у найбільш зрозумілій або найбільш економній можливий спосіб залежно від його/її конкретної мети. Однак автори ЗЄР (2003) наголошують,

що комунікативні стратегії не повинні розглядатись просто як моделі "неспроможності", як спосіб викрутитись в умовах мовленнєвого дефіциту або перешкоди спілкуванню. Носії мови регулярно використовують комунікативні стратегії усіх видів, коли стратегія відповідає комунікативним запитам, зверненим до них [1, с. 57], вони є певною єднальною ланкою між мовною комунікативною компетентністю та комунікативними мовними завданнями [5; с. 33].

Тобто, формуючи ІКК, перед викладачем стоїть завдання допомогти студентам оволодіти певними комунікативними стратегіями, які б дозволили їм успішно здійснювати різні види комунікативної мовленнєвої діяльності: сприймання (рецептивні стратегії), продукування (продуктивні стратегії), інтеракцію (інтерактивні стратегії), медіацію (посередницькі стратегії) [5, с. 30].

Вважаємо, що в основі НСтК є стратегічне мислення. Стратегічне мислення є однією з важливіших компетентностей у сучасному світі. З 1990-х років спостерігається значний інтерес науковців щодо дослідження цієї проблеми (Виханський О.С., 2016; Петров А.Н., 2017; Стрекалова Н.Д., 2018, Константинов Г.Н., 2015, Омае К., 2007; Liedtka J.M., 1998; Bonn I., 2001, 2005; Caporale B., 2015; Casey A., Goldman E., 2001; Chevallier A., 2016; Dixit A., Nalebuff J., 2010; Goldman E., 2007; Mintzberg H., 1994 та ін.), проте слід зазначити, що тематика стратегічного мислення найбільш популярна в економіці та управлінні. Сьогодні у науковій літературі категорія «стратегічне мислення» недостатньо вивчена для методики навчання ІМ.

На основі узагальнення даних, отриманих Н.Д. Стрекаловою [4, с. 395], дамо робоче визначення поняття «стратегічне мислення» для навчального процесу формування НСтК студентів немовних ЗВО. Стратегічне мислення – особливий, складний вид інтелектуальної діяльності, здійснення якої залежить від набору компетентностей, які пов'язані з генеруванням нового для досягнення конкурентної переваги, розробкою і вибором нових, релевантних стратегій і стратегічних дій, які забезпечать навчальний розвиток студента.

Стрекалова Н.Д. виявила 12 характеристик і 10 компонентів стратегічного мислення на основі аналізу двох кластерів наукових робіт. До першого кластеру автор відносить роботи 1994–2007 рр., адже у цей період науковці розглядають стратегічне мислення перш за все як психологічний феномен; до другого кластеру входять роботи 2011–2016 рр., коли стратегічне мислення розглядається як професійно-освітній феномен. Перший кластер робіт дозволив виявити такі

ознаки стратегічного мислення: концептуальний, абстрактний, цілеспрямований (сфокусований намір), системне бачення майбутнього, бачення майбутнього у довготривалій перспективі, креативний, інтуїтивний, раціональний, інноваційний, дивергентний, конвергентний, інтелектуальна гнучкість (опортунізм); другий — компоненти: сканування (збір даних), постановка питання (опитування), розгляд ситуації з різних сторін, осмислення стратегічних проблем, розробка стратегічних рішень, перевірка гіпотез (тестування), аналіз, синтез, пошук, оцінка, вибір варіантів, проектування [4, с. 393–394].

Отже, формування стратегічного мислення є актуальною вимогою сьогодення, що відображено в державних та міжнародних концептуальних документах, які окреслюють перспективи розвитку ЗВО. Важливість сформованості стратегічного мислення для формування у студентів немовних ЗВО НСтК під час навчання ІМ дозволить підготувати сучасного конкурентоздатного фахівця, який зможе мислити й діяти цілеспрямовано, свідомо використовуючи весь арсенал знань в умовах інформаційного суспільства. Також актуальним є питання створення теоретичних розробок з проблеми розвитку стратегічного мислення і пошуку ефективних засобів навчання, які будуть здатні його забезпечити у процесі вивчення ІМ.

Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/> (дата звернення: 14.02.2020).
3. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г. С. Бакаєва та ін. Київ: Ленвіт, 2005. 119 с.
4. Стрекалова Н. Д. Стратегическое мышление менеджеров: сущность, проблемы и подходы к развитию. *Вестник СПбГУ. Менеджмент*. 2018. Т. 17. Вып. 3. С. 384–411.
5. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors, 2018. 235 p.